

VII. Gergely Kecskeméten Kapcsolatok Csuvasiával

A pápa komótosan a lépcsőre ül és befűzi cipőjét. Lehet, hogy véletlenül oldódott ki a színész cipőfűzője? Nem hiszem. A mozdulat jelkép. Az égi megközelíthetlenség a földhöz közeledik. Egyre világosabb gondjai és fájdalmi lesznek VII. Gergelynek, egyre kevesebb pátosszal és hittal beszél, amíg eljut a végkövetkeztetéshez: „Szerettem az igazságot, gyűlölttem a méltatlanságot, ezért halok meg száműzetésben.”

Hökkenet és önvád. Ezek Németh László útjának vezérszavai — írja *Ilyés Gyula*, s a két szó, amely mögött egy alkotói világ bújik meg, föl-fölsejlik első — 1937-ben írott — történelmi drámájában, a *VII. Gergelyben* is. A pápa hithű és kemény, ezért átkozza ki IV. Henriket, és ezért oldozza őt csak félig föl, mikor az bünetét megkövetni jön Canossába. A döntés nehéz, hiszen környezetét gyorsan visszafogadná a megtért királyt, tudva a mögötte álló erőt — és a császárnét. A pápához csupán egy püspök, Ottó marad hű — őket ketten nem felejtik könnyen IV. Henrik pápát gyalázó bűneit. A földoldozás nem erősíti őt meg királyságában, csupán keresztényességében: Rudolfban, az „ellenkirályban”. VII. Gergely jobban bízik, szinte magának sem meri bevallani, de szívesebben látná őt a trónon. A nép erősíti meg döntésében, őnt bátorságot belé, Henrik követeit ugyanígy megverve kergetik el a szinatról. Harangszó jelzi a pápa látogatását — Henrik egy eszlenőn belül meghal. Isten azonban másként ítélt: Rudolf esik le lováról, Henrik él. Ettől a pillanattól kezdve a pápa fokozatosan elszigetelődik, konokul ragaszkodik kiátkozásához, nem hajlandó Henrik fejére tenni a koronát — csak, ha újra megköveti őt. Am Henrik kezében a pénz, mögötte a túlerő, országában nincs már ellenlábas — minnek vetné hát le drága köntösét, hogy könnyes-bűnbánóan ismét Canossát járjon? Inkább hadával fenyegetőn Róma falaihoz érkezik és ellenpápát állít. Róma népe ekkor már olajfáit, vagyonát félti, az apátok a püspökök, a kancellár békét követel, amely Gergelynek a megalkuvást jelenti. Róma kapuit azonban tilalma ellenére megnyitják IV. Henrik előtt és a pápának menekülnie kell. Róbert király, a normanok vezére csak a menekülésben segít, Henrik ellen harcba nem vonul.

A pápa magára marad, Ottó áll mögötte, de már nincs vele. Mert a pápa hi-

tetlenné vált. Meg akarta változtatni a világot — és nem sikerült neki. Győzött a rossz. A pápa döntéseivel — akarva-akaratlan — a politikába szült bele, a hatalom körüli földi viszályba avatkozott, nem várta meg, míg az erő dönt, ahogy azt eddig elődei tették, hanem Isten nevében az igazság oldalára állt — hiába. Az eszme fogta kézen és vezette ki a hitből egészen a bölcskeserű cinizmusig. Ottó, osztiai püspök, bár a pápa tetteinek helyességét nem vitatja, vakon bízik a keresztényi erőben, az isteni hit megóvjá a kételkedéstől.

VII. Gergely fölteszi a kérdést: hibázott-e? Desiderius apát másfajta tapasztalással, más nézőpontból felel, mint amit VII. Gergely be tudna fogadni. Szerinte a pápa hibázott, mert nem tisztelte az emberben a hómályt, nem hagyta meg számukra az öntisztulás lehetőségét, erőszak-gyorsasággal törekedett a jóra. VII. Gergely korunk Mózes. A cselekedeteiben való hithez nem járult a meggyőzés érénye, Mózesnek azonban elég az ereje ahhoz, hogy népét elvezesse a Kánaánig, ha kell, akaratok ellenére, megvárva egy új nemzedék születését. VII. Gergely abban bukik el, amelyben Mózes győz: a hitben. És a pápa le is vonja a tanulságot, összeroppant öregemberként küszik fel a lépcsőn: földi fájdalommal és földhöz tapadt valóságátalásával.

A kiátkozott ravennai érsek mint III. Kelemen pápa

vonul be Henrik korozására a Szent Péter bazilikába. Talán pontosan akkor, amikor VII. Gergely feketé utcai cipőjének zsinórját köti meg.

Ruszt József rusztikususan rendez. Nem csupán a szójáték kedvéért született a frappánskodó mondat — Ruszt úgy vezeti színészeit, olyan puritán egyszerűséggel tör, azaz inkább a dráma mondanivalójának súlyától hagyatva vonul a cél felé, hogy ez önmagában is dicséretes. Erre azonban még rákodik az aprómunka: a kicsiny mozdulatok fontosságának tökélye, egy-egy jelenet kidolgozásának jelzésrendszere. Mindezekhez pedig finom egyszerűséggel járul a jelmez és a díszlet, *Szlávik Istváné* — lócák, és ruhák, amelyek csak színekben változnak. VII. Gergelyt *Gábor Miklós* személyesíti meg a „földre szállás” motívumait gondolatilag érzékeltetve, a folyamatot csiszoltan és indirekten bemutatva. Ottó, osztiai püspök hűségét és hitben való lángolását sikeresen adta vissza *Trokán Péter*, csakúgy, mint a „realpolitik” Hugo apátot és Péter kancellárt *Simor Ottó*, illetve *Hetényi Pál*. Egyedül Matild grófnő hangja tűnt néha hamisnak, Sára Bernadette mintha időnként gyönyörködne a deklamálásban. Minden összevetve azonban páratlan szépségű színházi estén eleveníti meg a kecskeméti Katona József Színház Németh László VII. Gergelyét.

Tamás Ervin

Magyar és szovjet filmművészek együttműködése

Kedden a Fészek művészklubban megkezdte tanácskozását a Magyar Film- és Tévéművészek, illetve a Szovjet Filmművészek Szövetségének vezetősége. A kétnapos munkaértekezleten a két szövetség vezetőségének tagjai — a 11 tagú szovjet delegáció, élén A. V. Karaganovval, a Szovjet Filmművész Szövetség titkárával, illetve a Magyar Film- és Tévéművészek Szövetségének titkársága Fábri Zoltán Kossuth-díjas filmrendezőnek, a szövetség elnökének irányításával — megvitatják együttműködésük utóbbi négyéves időszakának tapasztalatait és a

következő három esztendőre szóló közös feladatokat. A tárgyalások befejeztével — szerdán — aláírják a két szövetség 1978-1980-ra szóló együttműködési munkatervét. (MTI)

Bütykös hattyúk Fehér-tón

Kivételesen enyhe, páras, szemerklő esős februári napon dagasztjuk a Fehér-tó sarát. A megszokott — de a madarász számára mindig érdekes — téli madárvilágot látjuk a halastavakban. Tömegtelen tőkés récét, vészi ludat és nagy liliket. Kerce, csörgő, kanalas és barát récéket, meg az évszaknak megfelelő egyéb vízi és vízparti szárnyasok csapatait.

Amikor azonban Sándorfalva alá érkezünk, ritka látványban van részünk. A falu házai alatt elterülő „vad Fehér-tó” víztükrökkel megszakított nádasának egyik taván két nagy madarat látunk. Bütykös hattyúk. A háziludnál nagyobb testű, hosszú nyakú madarak. Nyakukat S alakban görbítve tartják. Csőrük tövében csupasz, fekete folt. Szürkésfehér tollruhájuk, húszszínű csőrük elárulja, hogy — bár anyányi nagyságú — fiatal madarakkal van dolgunk.

Ez a hattyúfaj igen ritkán kerül Magyarországon, a szabadban a szemünk elé. (Rendszerint rokonával, az énekes hattyúval találkozunk). Az elmúlt száz évben mindössze hat ízben jegyezték fel megjelenését. Az utolsót 1938-ban a Duna mellett látták. Európa északi tájain, meg a Fekete- és Földközi-tenger környékén fészkel. Ázsiában a Káspi-tenger vi-

A József Attila Tudományegyetem altajisztikai tanszéki csoportjának egyik fő kutatási területe a csuvas nyelv, irodalom, történelem és néprajz. A Csuvas Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság és Heves megye között 1969-ben létesült a testvérkapcsolat. A megye és a szegedi tudományegyetem vezetői a már korábban kezdeményezett együttműködésük kereteit és formáit most határozották meg: tegnap, kedden délelőtt az egyetem központi épületének tanácstermében együttműködési szerződést írtak alá.

Az MSZMP Heves megyei Bizottságának propagandais és művelődési osztálya, valamint a JATE altajisztikai tanszéki csoportja közötti megállapodás szerint a tanszéki csoport vállalja, hogy a csuvas nyelv, irodalom, történelem és néprajz kutatásában elért eredményeit Heves megye rendelkezésére bocsátja. Segít a különféle barátsági rendezvények programjainak összeállításában; a csuvas nyelvi képzésben részt vett hallgatókat, szakembereket — az igények szerint — igyekszik Heves megyébe irányítani.

A Heves megyei pártbizottság segítséget kíván nyújtani az egyetemnek a Csuvas ASZSZK-ban, vagy máshol megjelenő csuvas témájú kiadványok megszerzésében. A testvérkapcsolatok keretében bonyolított látogatások — delegációk, kulturális csoportok kiutazása stb. — alkalmával a Heves megyei pártbizottság biztosítja, hogy a szegedi tanszéki csoport egy-egy munkatársa is kiutazhasson és a helyszínen végezhesse gyűjtő-kutató munkát; segítik az egyetemen végzett szakemberek megfelelő elhelyezkedését a megyében. A keretszerződés céljainak és tartalmának megfelelően esztendőente meghatározzák az együttmű-

ködés konkrét területeit is. Az idén azt tervezik, hogy megjelentetik a csuvas irodalom egyik legnagyobb alkotóját, *Konsztantiv Ivanovics Ivanov Narszpi* című művét. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója alkalmával közösen rendezik meg Heves megyében a csuvas tudományos és kulturális napokat. A Hevesi Szemle közművelődési folyóirat új rovata lesz a Testvérterületünk Csuvasia című, amelyben helyet kapnak a különféle csuvas témájú írások.

A szerződés ünnepélyes aláírásán ott volt dr. Koncz János, az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára, a Heves megyei pártbizottság képviselői, valamint a tudományegyetem több vezetője. A keretszerződést és az ideai megállapodást dr. Sipos István, az MSZMP Heves megyei Bizottságának titkára, dr. Rácz János, a JATE rektorhelyettese, valamint dr. Róna-Tas András, az altajisztikai tanszéki csoport vezetője írta alá.

Rádiófigyelő

Társbérletben

A Fővárosi Ingatlankezelő Vállalat embere mélyseges szkepticizmusának adott kifejezést: a társbérlet fel-számolása? Nem fog az simán menni, kérem, és semmiképpen sem haladhat ez a dolog a kívánt ütemben.

A bíró inkább szomorú volt: a társbérlok az esetek döntő többségében nincsenek beszélő viszonyban évtizedek óta, bosszantják egymást, ahol és amivel tudják — ilyen viszonyok között tehát nem számíthatunk semmi jóra.

kezdődött egy akció, hogy felszámolják a főváros 15 ezer társbérletét. A stratégia világos már, a bajok inkább a taktikával vannak. Hihetetlennek, mesébe illőnek (vannak-rossz mesék is), hogy igen gyakori dolog az, hogy négy, öt család lakik egyetlen lakásban. Az, hogy tizes társbérlet is van még, nos az én képzelőerőmet messze meghaladja — ezért erről többet nem is szölok!

Az ember hajlamos volna azt gondolni, hogy a társbérletek felszámolása elsősorban a bérlok érdeke. Valószínűleg ezt gondolta Kelemen Kata is, mielőtt hozzáfogott volna Nézzünk a számok mögé című riportjának készítéséhez — ám meg kellett lepődnie.

A jó riporter nem fél megöklenteni hallgatóját. Kivált, ha mondandójának érdekességével teszi ezt. Hétfőn este volt min meghöklenni. Hát azon például, hogy van ember, aki azért nem költözik lakótelepi új és önálló lakásba, mert ezzel megakadályozhatja a társbérlojétt abban, hogy ő is hasonló jótéményben részesedjék. Aztán. Néhányan nem hajlandók kifizetni a használatbavételi érték közötti differenciát, mert úgy gondolják, hogy az állam afféle Róbert bácsi. Aztán. Előfordul, hogy van egy jól kereső család, aki nem hajlandó rendbe hozni egy furdószobát, mert a költségekhez a társbérlo (nyugdíjas és egyedülálló néni!) nem hajlandó a fele összeggel hozzájárulni.

Példák ezek a rosszindulatra, a kicsinyességre, az emberi butaságra; Ráth-Végh István tollára való példák.

Pedig ezekre a társbérletekre szükség volna. Ezekben, és a nagyon nagy létszámú családokat csakis ezekben lehet elhelyezni. A tervek szerint először azokat a társbérleteket számolják fel, ahol csak két bérlo van. A többiek csak azután. És sajnos ilyen buta dolgok miatt ezeket is a kívántnál hosszabb idő alatt, sok felesleges huzavonával. Úgy kezdődik, hogy a róka megfogja a csukát...

Elgondolkodtam, hogy vajon Szegeden milyen lehet az ebbéli helyzet...

Dr. Marián Miklós

P. F.

Mindenki közlekedik!

KRESZ-továbbképző tanfolyam járművezetőknek, sőt gyalogosoknak

A Csongrád megyei Közlekedésbiztonsági Tanács és a Magyar Autóklub megyei vezetősége hétfői együttes ülésén fontos kezdeményezésről döntött.

1976-ban az előző évhez képest 6 százalékkal nőtt a balesetek száma.

	1975	1976
Halálos	69	63
Súlyos	321	336
Könnyű	296	331
Összesen	686	730

A tavalyi balesetekből 86 a gyalogosok, 123 a kerékpárosok hibájából esett.

Mindezek fényében különös fontosságú kap a járművezetők, sőt a gyalogosok közlekedési szabálysmeretének fokozása. Evégett a két szervezet idén tavasszal meggyeztetten közösen továbbképző tanfolyamokat rendez, amelyeken a legjobb szakemberek ismertetik az új KRESZ lényeges kérdéseit, a tapasztalatok szerint gondot

és bajt okozó helyzetekre vonatkozó intézkedéseit. Kétféle tanfolyam lesz. Három ízben 3-3 órában jogosítvánnyal bíró gépjárművezetők (autósok, motorosok) részére. Kerékpárosok, segédmotor-kerékpárosok és gyalogosok részére egy ízben 3 órában. Minden alkalommal diavetítés, a lehetőség szerint film is szemlélteti az elmondottakat.

A 9 órás tanfolyam díja 50 forint, a 3 órásé 20 forint. A szegedi előadások március és április folyamán a Magyar Autóklub helyiségében lesznek, 40-50 fős csoportokban. Az utolsó alkalommal megbeszélés és önkéntes tesztellenőrzés is lesz. A tanfolyam elvégzéséről a jogosítványban tartandó igazolást kapnak a résztvevők. Jelentkezés a Magyar Autóklub szegedi csoportjának irodájában (Kossuth Lajos sugárút 112.).